
Purajanagita from Shri Ramacharitamanas

——
पुरजन्गीता रामचरितमानससे

——
Document Information

Text title : purajanagItA rAmacharitamAnasase

File name : purajanagItARamacharitamanas.itx

Category : gItA, giitaa, hindi

Location : doc_giitaa

Transliterated by : Processed from Gita press by Sowmya Ramkumar

Proofread by : PSA Easwaran

Translated by : http://www.gitapress.org/hindi/Download_Eng_pdf.htm

Description-comments : From uttarakANDa dohA 42-47, Ramacharitamanas

Latest update : May 27, 2013

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 30, 2023

sanskritdocuments.org

પુરજનગીતા રામચરિતમાનસસે

દોહા

જીવનમુક્ત બ્રહ્મપર ચરિત સુનહિં તજિ ધ્યાન ।
જે હરિ કથાં ન કરહિં રતિ તિન્હ કે હિય પાષાન । ૪૨ ।

Even those (like Sanaka and others) who are liberated though embodied and are absorbed in Brahma hear the narrative of Shri Rama even by interrupting their meditation (abstraction). Truly theirs must be a heart of stone, who take no delight in the stories of Shri Hari.

ચૌપાઈ

એક બાર રઘુનાથ બોલાએ । ગુર દ્વિજ પુરબાસી સબ આએ ।
બૈઠે ગુર મુનિ અરુ દ્વિજ સજ્જન । બોલે બચન ભગત ભવ ભંજન । ૧ ।
સુનહુ સકલ પુરજન મમ બાની । કહઉં ન કછુ મમતા ઉર આની ।
નહિં અનીતિ નહિં કછુ પ્રભુતાઈ । સુનહુ કરહુ જો તુમ્હહિ સોહાઈ । ૨ ।
સોઈ સેવક પ્રિયતમ મમ સોઈ । મમ અનુસાસન માનૈ જોઈ ।
જોઈ અનીતિ કછુ ભાષૌ ભાઈ । તૌ મોહિ બરજહુ ભય બિસરાઈ । ૩ ।
બડ્ો ભાગ માનુષ તનુ પાવા । સુર દુર્લભ સબ ગ્રંથન્હિ ગાવા ।
સાધન ધામ મોચ્છ કર દ્વારા । પાઈ ન જેહિં પરલોક સંવારા । ૪ ।

One day, invited by the Lord of the Raghus, the preceptor (vasiShTha) and other leading BrahmaNas and all the other citizens assembled (in the royal court). When the preceptor and the other sages and BrahmaNas as well as all other gentlemen had taken their seats, the Lord who puts an end to the round of births of His devotees, addressed them in the following words:- 'Listen to My words, citizens all: I am not going to say anything out of attachment for you in My heart; I do not ask you to do any thing wrong nor do I make use of My authority. Therefore, listen to Me and act accordingly if you please. He is My servant and

he is dearest to Me, who obeys My command. If I say anything which is wrong, brethren, be not afraid to correct Me. It is by good fortune that you have secured a human body, which-as declared by all the scriptures-is difficult even for the gods to attain. It is a tabernacle suitable for spiritual endeavours, gateway to liberation. He who fails to earn a good destiny hereafter even on attaining it — (1-4)

दोहा

सो परत्र दृभ पावठ सिर धुनि धुनि पछिताठ ।
कालखि कर्मखि ईस्वरखि मिथ्या दोष लगाठ । ४३ ।

— he reaps torture in the other world and beats his head in remorse, wrongly attributing the blame to Time, Fate and God.’ (43)

थौपाठ

ओखि तन कर कुल बिषय न भाठ । स्वर्गाठि स्वल्प अंत दृभदाठ ।
नर तनु पाठ बिषयँ मन देडी । पलटि सुधा ते सठ बिष लेडी । १ ।
ताखि कबहुँ भल कडठ न कोठ । गुंजा ग्रहे परस मनि भोठ ।
आकर थारि लख्य थौरासी । जोनि भ्रमत यड जिव अविनासी । २ ।
द्विरत सदा माया कर प्रेरा । काल कर्म सुभाव गुन घेरा ।
कबहुँक करि करुना नर देडी । दैत ईस बिनु लेतु सनेडी । ३ ।
नर तनु भव भारिषि कहुँ भेरो । सन्भुभ मरुत अनुग्रह मेरो ।
करनधार सदैगुर दृढः नावा । दुर्लभ साज सुलभ करि पावा । ४ ।

‘Sensuous enjoyment, brethren, is not the be-all and end-all of human existence; even heavenly enjoyment is short-lived and ends in sorrow. The fools who devote their mind to the pleasures of sense even after attaining human birth, take poison in exchange for nectar. None will ever speak well of him who picks up a peppercorn throwing away the philosopher’s stone. This immortal soul goes round through eighty-four lakh species of life, falling under four broad divisions. Driven by Maya (My deluding potency) and encompassed by Time, destiny, Nature and phenomenal existence, it ever drifts along. Rarely does God, who loves the Jiva without any self-interest, graciously bestow on it a human form, which is a veritable raft whereby it can cross the ocean of mundane existence, with My

grace for a favourable wind and a worthy preceptor for a helmsman to steer this strong bark - a combination which, though difficult to secure, has been made easily available to it.' (1-4)

દોહા

જો ન તરૈ ભવ સાગર નર સમાજ અસ પાઇ ।

સો કૃત નિંદક મંદમતિ આત્માહન ગતિ જાઇ । ૪૪ ।

'The man who, though equipped with all these resources, fails to cross the ocean of metempsychosis is ungrateful and dull-witted and meets the fate of a self-murderer.' (44)

ચૌપાઇ

જૌ પરલોક ઇહાં સુખ ચહલૂ । સુનિ મમ બચન હૃદયૈ દૃઢઃ ગહલૂ ।

સુલભ સુખદ મારગ ચહ ભાઇ । ભગતિ મોરિ પુરાન શ્રુતિ ગાઇ । ૧ ।

ગ્યાન અગમ પ્રત્યૂહ અનેકા । સાધન કઠિન ન મન કહુ ટેકા ।

કરત કષ્ટ બહુ પાવઇ કોઊ । ભક્તિ હીન મોહિ પ્રિય નહિ સોઊ । ૨ ।

ભક્તિ સુતંત્ર સકલ સુખ ખાની । બિનુ સતસંગ ન પાવહિ પ્રાની ।

પુન્ય પુંજ બિનુ મિલહિ ન સંતા । સતસંગતિ સંસૃતિ કર અંતા । ૩ ।

પુન્ય એક જગ મહુ નહિ દૂજા । મન કમ બચન બિપ્ર પદ પૂજા ।

સાનુકૂલ તેહિ પર મુનિ દેવા । જો તજિ કપટુ કરઇ દિજ સેવા । ૪ ।

'If you seek happiness here as well as hereafter, listen to My words and imprint them deeply in your heart. It is an easy and pleasant road, brethren, that of devotion to My feet, extolled in the PuraNas and Vedas. Gnosis is difficult to attain and beset with numerous obstacles. The path is rugged and there is no solid ground for the mind to rest on. Scarcely one attains it after a hard struggle; yet, lacking in Devotion, the man fails to win My love. Devotion is independent and a mine of all blessings; men, however, cannot attain it except through the fellowship of saints. Saints for their part are inaccessible without a stock of merit; communion with the Lord's devotees in any case brings to an end the cycle of births and deaths. There is only one meritorious act in this world and no other- to adore the feet of the BrahmaNas by thought, word and deed. The sages and gods are propitious to him who guilelessly serves the

twice-born (the BrahmaNas).’ (1-4)

દોહા

ઔરઉ એક ગુપ્ત મત સબહિ કહઉં કર જોરિ ।
સંકર ભજન બિના નર ભગતિ ન પાવઇ મોરિ । જપ ।

‘With joined palms I lay before you all, another secret doctrine: without adoring Shankara (Lord Shiva) man cannot attain devotion to Me.’ (45)

ચૌપાઇ

કહહુ ભગતિ પથ કવન પ્રયાસા । જોગ ન મખ જપ તપ ઉપવાસા ।
સરલ સુભાવ ન મન કુટિલાઈ । જથા લાભ સંતોષ સદાઈ । ૧ ।
મોર દાસ કહાઈ નર આસા । કરઈ તૌ કહહુ કહા બિસ્વાસા ।
બહુત કહઉં કા કથા બઢ઼ાઈ । એહિ આચરન બસ્ય મૈ ભાઈ । ૨ ।
બૈર ન બિગ્રહ આસ ન ત્રાસા । સુખમય તાહિ સદા સબ આસા ।
અનારંભ અનિકેત અમાની । અનઘ અરોષ દચ્છ બિગ્યાની । ૩ ।
પ્રીતિ સદા સજ્જન સંસર્ગા । તૃન સમ બિષય સ્વર્ગ અપબર્ગા ।
ભગતિ પચ્છ હઠ નહિં સઠતાઈ । દુષ્ટ તર્ક સબ દૂરિ બહાઈ । ૪ ।

‘Tell Me what pains are involved in treading the path of Devotion : it requires neither Yoga (mind-control), nor sacrifices, nor Japa (muttering of prayers), nor penance, nor fasting. A guileless disposition, a mind free from perversity and absolute contentment with whatever may be got-this is all that is needed. If he who is called a devotee yet counts upon man, tell me, what faith does he have in Me? What use My dwelling on the subject further : I am won by the conduct of a man as depicted below, brethren. He who has no enmity or quarrel with anyone and is devoid of hope and fear-to such a man all the quarters are ever full of joy. Undertaking nothing (with an interested motive), without home, without pride and without sin, free from wrath, clever and wise, ever loving the company of saints and accounting the enjoyments even of heaven as well as final beatitude as no more than a blade of grass, tenaciously adhering to the cult of Devotion but avoiding bigotry, and giving up all sophistical reasoning’ :- (1-4)

દોહા

મમ ગુન ગ્રામ નામ રત ગત મમતા મદ મોહ ।
તા કર સુખ સોઇ જાનઇ પરાનંદ સંદોહ । ૪૬ ।

‘Fond of singing and hearing My praises and devoted to My Name, and free from attachment to the world, arrogance and infatuation-the felicity that such a man enjoys is known to him alone who has become one with God, the embodiment of supreme bliss.’ (46)

ચૌપાઇ

સુનત સુધાસમ બચન રામ કે । ગહે સબનિ પદ કૃપાધામ કે ।
જનનિ જનક ગુર બંધુ હમારે । કૃપા નિધાન પ્રાન તે પ્યારે । ૧ ।
તનુ ધનુ ધામ રામ હિતકારી । સબ બિધિ તુમ્હ પ્રનતારતિ હારી ।
અસિ સિખ તુમ્હ બિનુ દેઇ ન કોઊ । માતુ પિતા સ્વારથ રત ઓઊ । ૨ ।
હેતુ રહિત જગ જુગ ઉપકારી । તુમ્હ તુમ્હાર સેવક અસુરારી ।
સ્વારથ મીત સકલ જગ માર્હી । સપનેહુ પ્રભુ પરમારથ નાર્હી । ૩ ।
સબ કે બચન પ્રેમ રસ સાને । સુનિ રઘુનાથ હૃદયે હરષાને ।
નિજ નિજ ગૃહ ગચે આયસુ પાઈ । બરનત પ્રભુ બતકહી સુહાઈ । ૪ ।

On hearing Shri Rama’s nectar-like words all (who had assembled there) clasped the feet of the All-merciful. ‘Fountain of mercy ! You are our father and mother, preceptor and kinsman; You are dearer to us than our own life. Rama, You are our body, wealth and habitat and You are beneficent to us in every way, relieving as You do the agony of the suppliant. None other than You could give such instruction; for even father and mother are devoted to their own interest. You two are the only disinterested benefactors in this world-Yourself and Your servant, O Destroyer of the demons. Everyone else in this world has his own interest to serve; no one thinks of others’ highest (spiritual) interests even in a dream, O Lord.’ The Lord of the Raghus was delighted at heart to hear the words of all, steeped as those words were in the nectar of love. On receiving the Lord’s permission they returned each to his own residence, repeating on the way the Lord’s charming discourse. (1-4)

દોહા

ઉમા અવધબાસી નર નારિ કૃતારથ રૂપ ।

अ॒ह्म स॒खि॒दा॒न॒द॒ ध॒न॒ र॒धु॒ना॒य॒क॒ ज॒डुँ॒ भू॒प॒ । ४७ ।

Uma, (continues Lord Shiva,) the people of Ayodhya, both men and women, were the very picture of blessedness : for the Lord of the Raghus, who was none other than Brahma, the embodiment of truth, intelligence and bliss, ruled there as king. (47)

From uttarakAnda dohA 42-47, Ramacharitamanas.

<http://www.gitapress.org>

Proofread by PSA Easwaran

——
Purajanagita from Shri Ramacharitamanas
pdf was typeset on August 30, 2023

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

